

Arnošt Veselý a Martin Nekola (eds.) Analýza a tvorba veřejných politik – přístupy, metody a praxe
SLON, Praha, 2007, 407 s.

Pražské vydavatelství SLON v roku 2007 publikovalo učebnicu editorov *Arnošta Veselého a Martina Nekolu Analýza a tvorba veřejných politik – přístupy, metody a praxe*. Za štrnástimi kapitolami stojí autorský kolektív Fakulty sociálních věd Karlovy univerzity a okrem editorov do neho patria Zuzana Drhová, Jaroslav Kalous, Marta Nachtmannová, Pavel Nováček, František Ochraňa a Hana Paterová.

Kniha nadväzuje na prvú učebnicu verejnej politiky v českom jazyku, ktorou bola *Veřejná politika* editora Martina Potůčka z pera obdobného kolektívu, vydaná v rovnakom nakladateľstve v roku 2005. Sústreďuje sa špecificky na procesy a metódy analýzy verejnej politiky. Je určená „všem, kteří nějakým způsobem analyzují a vytvářejí veřejnou politiku a hledají podněty pro zdokonalení své práce... experty, úředníky, studenty i širokou veřejnost, zkrátka pro všechny, kteří mají za to, že politika není pouze bojem o moc a prosazení určité ideologie, ale že k ní jde přistupovat i věcným a systematickým způsobem“. (s. 7)

Rozsiahly štyristostranový text obsahuje dve časti. Prvá sa venuje základom analýzy a tvorby verejných politik a obsahuje päť kapitol. Prvé dve – *Veřejná politika* a *Teoretické poznatky o tvorbě veřejných politik* – vytvárajú celkový intelektuálny rámec pre zvyšok učebnice a stručne rekapitulujú kľúčové koncepty verejnej politiky. Aj keď to robia na pomerne stručnej ploche päťdesiatich strán, obsahujú zrozumiteľné, no nie príliš zjednodušujúce zhrnutie. Nasledujúce tri kapitoly sa viac venujú praktickej stránke vecí – z procesného pohľadu v texte *Praktické přístupy k analýze a tvorbě politik* a z hľadiska schopností a osobných výziev v kapitolách *Klíčové dovednosti analytika veřejné politiky* a *Etické aspekty analýzy a tvorby veřejných politik*. Text o kľúčových kompetenciách trpí snahou na krátkej ploche zhrnúť priveľa, vrátane analýzy manažérskych schopností, napriek tomu však úvodnú časť možno hodnotiť pozitívne.

Druhá časť tvorí skutočne kvantitatívne aj kvalitatívne jadro učebnice a sústreďuje sa na konkrétne metódy v procese analýzy a tvorby verejnej politiky. Začína kapitolou *Metody a metodologie v analýze a tvorbě veřejných politik*. Ide o veľmi dobre zvolenú tému s kvalitným, aj keď veľmi stručným textom. Nasledujú texty *Sběr a analýza dat* a *Analýza a vymezení problému*. Obidva sú veľmi dobre štruktúrované a jasne vysvetlené a zasväcujú čitateľa do základov uchopenia problémov verejnej politiky. Pozitívne možno hodnotiť aj kapitolu *Tvorba cílů a evaluačních kritérií*, aj keď snaha o prílišnú hutnosť je tu na škodu komplexného pohľadu. Podobný problém má aj kapitola *Identifikace variant řešení veřejněpolitických problémů*, kde prehľad možností, ako identifikovať potenciálne riešenia, je neúplný a sústredený skôr na brainstormingové techniky.

Určitou zvláštnosťou vystihujúcou špecializáciu autorského pracoviska je kapitola *Prognózování veřejných politik*. Aj keď prognostické metódy nepatria medzi základy analýzy a tvorby verejnej politiky, ale skôr medzi nadstavbové oblasti, ich zahrnutie do učebnice predstavuje čitateľovi cenné metódy z pera kolektívu, ktorý ich v českom a slovenskom priestore najlepšie ovláda.

Záverečné tri kapitoly sa sústreďujú na prijímanie, realizáciu a zhodnotenie verejných politik. Patrí sem prehľadne poňaté a kvalitne spracované *Zhodnocení variantních politik*, ako aj vzhľadom na tému príliš stručné *Přijetí a implementace veřejné politiky* a záverečný obsiahly a kvalitne spracovaný *Monitoring a evaluace realizovaných politik*.

Ako editor podobného pokusu o učebnicu verejnej politiky na Slovensku (Beblavý 2002) som si vedomý nástrah očakávajúcich kolektív, ktorý sa pokúša o text zrozumiteľne vysvetľujúci študentovi či laickému čitateľovi na ploche niekoľkých sto strán o komplexnosť analýzy a tvorby verejnej politiky. Napriek tomu možno konštatovať, že publikácia editorov Veselého a Nekolu má vo všeobecnosti dostatočný rozsah a hĺbku, aj keď v niektorých prípadoch sú kapitoly príliš stručné na to, aby študentovi poskytl skutočne zasväteného sprievodcu danou témou. Text je do veľkej miery oslobodený od žargónu a náročného odborného jazyka a v tomto zmysle ho možno považovať za prístupný aj širšej verejnosti za podmienky silnej motivácie a určitej vzdelanostnej prípravy.

Pokiaľ ide o pridanú hodnotu učebnice, samotní autori hovoria, že „ačkoli zahraniční literatura obsahuje nepřeborné množství titulů na toto téma, zůstává českému čtenáři často nedostupná. Možnost aplikace poznatků a postupů získaných v jiném (většinou anglosaském) kontextu je navíc omezená.“ (s. 9) Preto si za svoj explicitný cieľ kladú „respektovat odlišnost českého kontextu a přistupovat k zahraniční literatuře kriticky“. (Tamtiež)

Je preto na mieste položiť si otázku – do akej miery je kniha obsahovo počesťená? Pozitívne možno hodnotiť snahu uchopiť pôvodnú anglickú terminológiu v českom jazyku, ako aj dôraz na odkazy nielen na anglosaskú, ale aj českú a slovenskú literatúru. Príklady a aplikácia konceptov však zostávajú v drvivej väčšine bez prenosu do domácej českej reality.

Ďalšou dôležitou otázkou pri učebnici podobného zamerania je to, do akej miery je tematicky vyvážená. Dá sa na ňu odpovedať z dvoch uhlov pohľadu.

Prvý sa týka celkového zamerania titulu, kde je nutné konštatovať, že sa sústreďuje najmä na technokratický uhol pohľadu a obsahuje pomerne málo o politike (politics) verejnej politiky. S tým súvisí aj to, že učebnica je pomerne normatívne zameraná a málo sa pozerá na to, ako sa naozaj robí verejná politika v praxi. Treba uznať, že takýto prístup je do určitej miery v súlade s krédom na začiatku učebnice, že kniha je najmä pre tých, ktorí veria, že verejná politika (policy) je viac než len politika (politics). Napriek tomu je škoda snažiť sa politiku takmer úplne vypreparovať zo štúdia verejnej politiky, pretože takýto text môže niekedy pôsobiť až príliš akademicky.

Na druhej strane v rámci takto zvoleného prístupu je učebnica poňatá do hĺbky a obsahuje vynikajúci prehľad zahraničnej literatúry s dôrazom najmä na americkú akademickú tvorbu. Prínos pre študentov v česko-slovenských podmienkach má najmä jej druhá časť, a to osobitne kapitoly Metody a metodologie v analýze a tvorbe verejných politik, Sběr a analýza dat, Analýza a vymezení problému, Prognózování veřejných politik, Zhodnocení variantních politik a Monitoring a evaluace realizovaných politik. Učebnicu tak možno odporúčať nielen študentom verejnej politiky, ale aj študentom politológie, verejnej správy a ekonómie, ktorí majú záujem o správu vecí verejných a o špecifický prínos, ktorý do nej môže vnieť práve verejná politika.

LITERATÚRA

BEBLAVÝ, M. (ed.), 2002: Manuál pre tvorbu verejnej politiky. SGI, Bratislava.

Miroslav Beblavý